12.5.2025

Eduskunnan talousvaliokunta
VNS 2/2025 vp

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELONTEOSTA EDUSKUNNALLE JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2026-2029

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Keskuskauppakamarilta asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selonteosta eduskunnalle julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029. Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavan.

YLEISTÄ

Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velkasuhde vuoteen 2027 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi hallitus on päättänyt aikaisemmin julkista taloutta 9 miljardilla eurolla vahvistavista toimenpiteistä. Keskuskauppakamari yhtyy hallituksen näkemykseen selonteossa, että julkisiin menoihin ja tuloihin suoraan vaikuttavien toimenpiteiden ohella on tärkeää huolehtia talouden kasvuedellytyksistä.

Suomen talous ei ole kasvanut juuri lainkaan 17 vuoteen. Samaan aikaan olemme jääneet jälkeen elintason kehityksessä, tuottavuudessa ja kilpailukyvyssä muista Pohjoismaista. On selvää, että Suomen talous tarvitsee merkittävän sysäyksen kasvun vauhdittamiseksi. Tarvitsemme toimia, jotka lisäävät yritysten luottamusta ja kannustavat investoimaan. Kasvu syntyy yrityksissä, jotka työllistävät ja investoivat kasvuun.

Keskuskauppakamari arvioi, että julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2026-2029 tehdyt uudet päätökset vahvistavat kasvun edellytyksiä.

VEROTOIMENPITEET

Hallitus tavoittelee veropolitiikallaan kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistumista. Hallitusohjelman mukaan hallituksen veropolitiikka kannustaa työntekoon ja yrittäjyyteen sekä tukee kotimaista omistajuutta.

Keskuskauppakamarin mukaan kehyskaudelle esitetyt uudet verotoimet ovat kannatettavia ja kasvun näkökulmasta välttämättömiä. Erityisesti työn verotuksen keventäminen ylimpiä marginaaliveroja leikkaamalla 52 %:iin on työn tekemistä ja tuottavuutta lisäävä toimenpide, jota useat kansainväliset järjestöt ja asiantuntijatyöryhmät ovat suositelleet Suomelle jo pitkään. Yhteisöverokannan pudottaminen nykyisestä 20 %:sta 18 %:iin vuodesta 2027 alkaen on tärkeä signaali sekä kotimaisille että kansainvälisille yrityksille siitä, että Suomi pidetään kilpailukykyisenä toiminta- ja investointiympäristönä. Yhteisöverokannan alentamisen lisäksi kehyskaudella on tarkoitus toteuttaa muitakin kauan kaivattuja täsmätoimia, jotka helpottavat yritysten toimintaa. Esimerkiksi tappioiden käyttöajan pidentäminen nykyisestä 10 vuodesta 25 vuoteen ja yritysjärjestelyjä koskevien säännösten joustavoittaminen ovat tärkeitä toimenpiteitä kasvuyrityksille.

Kilpailukykyisen verolainsäädännön lisäksi yritykset odottavat toimintaympäristöltään ennakoitavuutta. Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että ennakoimattomilla pistemäisillä veronkiristyksillä voi olla huomattavia haitallisia vaikutuksia investointien toteutumiselle. Mahdolliset veronkiritystykset tulisi toteuttaa ennakoitavasti ja siirtymäajoilla, jotta yritykset ehtivät huomioimaan ne päätöksenteossaan ja sopeuttamaan toimintaansa muutoksiin.

INVESTOINTIVEROHYVITYS JA INVESTOINTIEN TUKEMINEN

Keskuskauppakamari pitää erittäin myönteisenä linjausta puhtaan siirtymän investointien verohyvityksen jatkamisesta, mikäli EU:n valtiontukipoikkeukset jatkuvat. Verohyvitys on yritysten kannalta toimiva ja ennustettava kannustin investointien toteuttamiseksi. Jatko on luonteva paikka tarkastella investointien alarajaa ja käyttöalan laajentamista investointiohjelmiin, jotta se soveltuisi erilaisille yrityksille.

EU:n komissio valmistelee parhaillaan valtiontukipoikkeusten jatkoa jopa 2030 asti. Keskuskauppakamarin koostamien tietojen mukaan EU-maat aikovat tukea puhtaan siirtymän investointeja lähivuosina noin 160 miljardilla eurolla. Kaikkiaan 22 EU-maata on ottanut käyttöön erilaisia tukiohjelmia.

Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omaa pääomaa korotetaan 100 milj. eurolla vuodessa vuosina 2028 ja 2029. Keskuskauppakamari pitää tätä tervetulleena, jotta Tesi kykenee uuden sijoitusstrategiansa mukaisesti sekä jatkamaan merkittävänä pääomarahastojen ankkurisijoittajana että lisäämään suoria sijoituksia.

Keskuskauppakamarin mukaan on kannatettavaa, että hallitus on sitoutunut parlamentaarisesti sovittuun T&K-rahoituksen kasvattamiseen kohti vuotta 2030. Pitkäjänteiset panostukset ja niiden nostaminen ovat tärkeässä asemassa kestävän talouskasvun vauhdittamisessa sekä tuottavuuden kasvussa. On tärkeää, että T&K-rahoitus kanavoidaan yritysvetoisiin hankkeisiin, joissa julkisella rahoituksella saadaan vivutettua yksityistä rahoitusta.

Tuleville Elinvoimakeskuksille ehdotetaan suunnitelmassa yhteensä 30 milj. euron valtuutta vuosille 2026—2028 kolmivuotiseen kokeiluun, jolla pyritään lisäämään pienten ja keskisuurten yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Keskuskauppakamari pitää päätöstä hyvänä, sillä T&K-toimintaa pitää saada kasvatettua pk-yrityksissä.

KOULUTUS JA OSAAMINEN

Julkisen talouden suunnitelmassa esitetään, että talouskasvua vauhditetaan mm. panostamalla osaamistason nostamiseen. Keskuskauppakamari pitää tavoitetta oikeana, mutta toimia riittämättöminä. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrän nostaminen 50 % nuorista ikäluokista edellyttää opiskeluoikeuksien kohdentamista ensimmäistä paikkaa hakeville, kannusteita ottaa opiskelupaikka vastaan sekä satsauksia siirtymiin ammatillisesta toisen asteen koulutuksesta korkeakoulutukseen. Korkeakoulutuksen leikkaukset eivät edesauta laadukkaan koulutuksen ja siten vahvemman osaamistason saavuttamista. Avoimeen korkeakoulutukseen kohdennetut

toimenpiteet ovat kuitenkin oikeansuuntaisia ja edistävät tarvittavaa muutosta jatkuvan oppimisen ohjaamisesta pois täysipäiväisestä, nuorille suunnatusta tutkintokoulutuksesta.

Keskuskauppakamari pitää myös päätöstä olla suuntaamatta uusia leikkauksia ammatilliseen koulutukseen huojentavana. Yrityksillä on tarve uudistuvalle osaamiselle ja koulutusjärjestelmän on kyettävä vastaamaan myös työmarkkinoiden rakennemuutokseen.

KANSAINVÄLISTEN OSAAJIEN REKRYTOINTI

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota julkisen talouden suunnitelmassa tärkeään päätelmään siitä, että työikäinen väestö tulisi tarkastelujaksolla kasvamaan positiivisen maahanmuuton ansiosta. Työikäisen väestön kasvu lisää työpanoksen kasvuvaikutusta talouden tuotantoon. Valitettavasti positiiviselle maahanmuuttokehitykselle ei kuitenkaan ole mitään taetta, sillä Suomen kyky pitää osaajista kiinni on sangen keskinkertaista, ja moni Suomeen muuttanut osaaja lähteekin muutaman työskentelyvuoden jälkeen maasta pois. Onkin suuri riski, että osaavan työvoiman saatavuus nousee kasvun pullonkaulaksi lähivuosina.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että maahanmuuttoviraston resursointia vahvistetaan 5,1 milj. euroa v. 2026 ja 8,2 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen lupakäsittelyn vauhdittamiseksi tehtäviin toimenpiteisiin. Sujuvat maahantulon prosessit nopeuttavat työn aloittamista ja arkeen kiinnittymistä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kannatettavaa on myös vuosittainen panostus kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin.

Ulkomaisten avainhenkilöiden lähdeverotuksen alentaminen nykyisestä 32 prosentista 25 prosenttiin on tärkeä toimenpide Suomen kilpailukyvyn parantamiseksi kansainvälisistä osaajista. Lisäksi kannustimen laajentaminen myös ulkomailta palaaviin Suomen kansalaisiin helpottaa paluumuuttajien rekrytoimista.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Johanna Sipola
varatoimitusjohtaja